

RITA GHESQUIERE (1947-2018)
PIONIER VAN DE WETENSCHAPPELIJKE STUDIE VAN KINDERBOEKEN

De professor die lezende kinderen ernstig nam

Kinderboeken aan de universiteit – het doet nog steeds sommige wenkbrauwen fronsen. Nochtans werd al in 1980 een cursus jeugdliteratuur gedoceerd aan de KU Leuven. De pionier van de wetenschappelijke studie van kinderboeken in Vlaanderen, Rita Ghesquiere, is maandag overleden. Ze werd 70.

Ghesquiere promoveerde in 1975 op een onderzoek naar fenomenologie en literatuurstudie, en had een passie voor de Europese literatuurgeschiedenis. Toch is het vooral met haar werk over jeugdliteratuur dat ze bekend werd. Daarbij kon ze teruggrijpen naar een rijk leesleven als kind en een grote interesse in het gedrag van lezers. 'Of we heel jong zijn of oud, we hebben taal en verhalen nodig om onszelf en de ander te begrijpen', zei ze daarover.

Uit haar colleges resulteerde *Het verschijnsel jeugdliteratuur*, lange tijd het basiswerk voor iedereen die kinderboeken wou bestuderen. Omgekeerd waren haar studenten een bron van inspiratie: 'De lezers van Terlouw en Beckman, de *Top*-lezers die dweepten met het debuut van Bart Moeyaert en Katrien Seynaeve, de fans van Toon Tellegen en Joke van Leeuwen, de Potter- en Pullmangeneratie ...' Ghesquiere beschouwde al die generaties studenten als 'trouwe bondgenoten' die ze niet moest overtuigen dat jeugdboeken boeiende stof voor onderzoek zijn.

Mijn eerste contact met Rita Ghesquiere was onbewust: als kind vulde ik de vragenlijst in die ze in de jaren 80 verspreidde in een grootschalig onderzoek naar het leesgedrag van de Vlaamse jeugd. Die bevraging paste

bij haar visie dat volwassenen de mening van kinderen serieus moeten nemen. Daarbij legde ze een grote openheid voor kinderboeken aan de dag. Hoewel ze een pleitbezorger was van literaire auteurs als Aidan Chambers en Bart Moeyaert, benadrukte ze ook het belang van verguisde reeksen als *Geronimo Stilton*, als opstap naar complexere literatuur.

Ik leerde Rita Ghesquiere pas goed kennen na haar emeritaat, toen we samen met Helma van Lierop een nieuwe geschiedenis van de jeugdliteratuur maakten, *Een land van waan en wijs*. We wilden meer aandacht voor Vlaamse kinderboeken dan in eerdere overzichtswerken. De lijst met namen, titels, verhalen en anekdotes die Rita uit haar geheugen kon putten was schier oneindig. Hoewel we veel van haar kennis konden verwerken in het boek, gaat met haar een schat aan informatie over de Vlaamse jeugdliteratuur verloren.

Toch heeft ze een blijvende impact gehad op de manier waarop we naar kinderboeken kijken. Jeugdliteratuur heeft nu een plaats aan de universiteit, en studenten maken nog steeds gebruik van haar theorieën. De ernst waarmee Rita Ghesquiere de jeugdliteratuur benaderde was bovendien inspirerend, tot ver buiten de academische wereld. Talloze uitgevers, jeugdauteurs, leesbevorderaars en leerkrachten zaten bij haar in de aula en brachten haar visie later in de praktijk. De beginnende studie van jeugdliteratuur ging zo hand in hand met een literaire vernieuwingsbeweging waar we vandaag nog steeds de vruchten van plukken. (*Vanessa Joosen*)